

КРЕДИТНИ РЕЈТИНГ

Започео процес добивања кредитног рејтинга за БиХ

Пише: Марко Шкроб, савјетник гувернера ЦББиХ

Једна од најпознатијих међународних агенција требала би радити кредитни рејтинг БиХ, чиме би се БиХ у догледно вријеме требала прикључити земљама које имају рејтинг неке од свјетски угледних компанија. У том ће процесу ЦББиХ имати значајну улогу. Како се ради о новини у бх. пракси, потребно је објаснити што је рејтинг земље, како га интерпретирати, чему он служи односно које су користи рејтинга, о чему он овиси, те како тече процес његова добивања.

Шта је то кредитни рејтинг земље?

Најкраће, кредитни рејтинг земље је процјена могућности и вољности владе једне земље да сервисира свој дуг, и то на вријеме и у потпуности. Прво треба рећи да се рејтингом мјери могућност враћања дуга државе. Друго, битно је уочити да се у дефиницији спомињу двије ријечи: могућност и

вољност плаћања дуга. Наиме, код процјене ризика узимају се у обзир економски фактори, при чему се процјењује могућност враћања дуга, али и политички фактори у земљи, односно процјењује се вољност враћања дуга. Они су обично везани, али нису идентични. Треће, из дефиниције је видљиво да дуг треба враћати у потпуности и на вријеме.

Како протумачити рејтинг?

Стручној је јавности познато да је уобичајено давати словне ознаке за кредитну способност неке земље. Што је више слова с почетка абееде, то је бољи рејтинг. Но, треба рећи да не постоји само једна оцјена рејтинга за земљу. Неке компаније дају, заправо, двије оцјене. Разликује се оцјена владе да враћа дуг који је изражен у властитој валути, те дуг који је изражен у иностраној валути. Словне оцјене у свакој од категорија (страна и домаћа валута) варирају од ААА, што се сматра највишим рејтингом, до СД оцјене која означава да се дуг не враћа (од енглеског Selective Default). Другим ријечима, оцјена ААА означава најмању вјеројатност да дуг неће

бити враћен, односно означава најбољег дужника. Оцјена од само једног слова А означава малу вјеројатност да дуг неће бити враћен, али је осјетљивост такве земље на промјене околности већа од земље с три А оцјеном. Оцјена БББ означава доброг дужника, малу вјеројатност проблема, али промјене околности би могле угрозити враћање дуга. Ова се оцјена сматра и најнижим тзв. инвестицијским рејтингом. То значи да се нека земља с овом оцјеном може самостално појавити на међународном тржишту капитала као издавач обвезница односно да се под "нормалним", а не шпекулативним условима, може задуживати код иностраних банака. Треба рећи да има примјера да су земље с нижом оцјеном успјешно издале обвезнице, као нпр. недавно Бугарска. Оцјене од ББ и ниже (Б, ЦЦЦ и сл) означавају такозване шпекулативне кредитне рејтинге за земљу. Примјерице, оцјена само Ц значи да су проблеми с враћањем дуга врло извјесни. СД је, као што је речено, ознака невраћања дуга и има је Аргентина.

Наставак на страни 2.

Евро обилежио прву годишњицу

Сусрет

Peter Nicholl - Аднан Терзић

Формирано Удружење банака Федерације БиХ

Започео процес добивања кредитног рејтинга за БиХ

Наставак са стране 1.

Да би се омогућило прецизније рангирање држава, уз словне се ознаке неријетко додаје и предзнак "+" или "-". Наравно ознака А+ је виши рејтинг од обичног А, баш као што је и БББ-за нијансу слабија оцјена од БББ. Уз словну се оцјену обично ставља и суд о очекивањима како ће се та оцјена кретати у будућности. Тако се разликују стабилна предвиђања (не очекују се промјене), позитивна предвиђања (очекују се промјене оцјене на боље) или негативна предвиђања (очекују се промјене на лошији рејтинг у догледној будућности). Како, примјерице, протумачити ознаку "Local currency AA Stable" коју има Словенија? Она значи да је изузетно мала вјероватност да ће словенска држава имати проблема с враћањем дуга у домаћој валути. Дакле, ради се

оцјеном БББ, док се земља с оцјеном Б практички не може самостално задуживати на међународном тржишту, односно може то радити под шпекулативним условима, уз врло високе камате. Наравно, ниже камате на позајмљена средства значе ниже износе отплате дуга, што је за сваку земљу повољније. А разумно задуживање значи да се земља може развијати не само из властитих средстава него и туђих, што под претпоставком здравих улагања посуђених средстава значи и бржи економски раст, а тиме и веће благостање земље у цјелини.

- Објавом својег кредитног рејтинга држава повећава информисаност о себи самој. Стога свака земља која тежи привлачити директна страна улагања са добивеним кредитним рејтингом повећава транспарентност. Свим потенцијалним инвеститорима и кредиторима је увијек драго да

послушати оцјену о својем раду. Стога нити суверене државе не би смјеле занемаривати мишљење других о њеним укупним политикама, односно прецизније експертној процјени могућности сервисирања јавног дуга убудуће. Тиме земља добива један од критерија успоредбе с другим земљама. Таква се успоредба темељи на чињеницама, а не предрасудама које често постоје.

- Процес добивања кредитног рејтинга је сложен и захтијева много знања које се не може прочитати у књигама. Тиме што земља улази у процес добивања рејтинга, актери стичу знања о томе. Агенције које рејтинг раде постављају високе захтјеве у вези података о економији земље, у вези процјена и предвиђања будућности. Тиме се земља присиљава да с пуно озбиљности приступи анализи својих могућности отплате дуга, што није увијек случај. Стога је боље у тај про-

Примјери кредитног рејтинга појединих земаља

	Rejting	Zemlje
1.	AAA	Austrija, Irska, [vajcarska, Sjedinjene Američke Države
2.	AA	Italija, Japan, Portugal, [panija (+), Australija (+),
3.	A	Kipar, Estonija (-), Malta, Slovenija, [e{ka (-), Grčka (-), Mađarska (-)
4.	BBB	Hrvatska (-), Litvanija, Latvija (+), Slovačka (-), Poljska (+)
5.	BB	Bugarska (-), Kazahstan, Rusija (-), Vijetnam (-)
6.	B	Turska (-), Ukrajina, Rumunija (+), Brazil (+),
7.	CCC	Ekvador (+), Indonezija (+)
8.	SD	Argentina

Рејтинг једне од агенција објављен 23. септембра 2002. године.

Напомене: Оцјена означава дугорочни рејтинг у страниој валути.

Предзнак у загради иза земље је допуна словној оцјени.

о одличном дужнику (само једну степену испод најбољих у свијету, а то су ААА), при чему се у будућности не очекују промјене у вези тог рејтинга (стабилна предвиђања). То је свакако врло велики комплимент финансијском здрављу Словеније.

Које користи има земља од рејтинга?

Користи од кредитног рејтинга државе су вишеструке. Ево неких:

- Свака земља која се жели самостално задуживати на међународном тржишту капитала тј. издавати обвезнице или се, пак, задуживати као држава код пословних банака у свијету, треба имати кредитни рејтинг. Као и у осталом дијелу финансија, што је рејтинг повољнији, земља је бољи дужник. То, пак, значи да ће се моћи повољније задуживати на тржишту, односно нижу камату, већи износ кредита или дужи рок отплате. Дакле, земља с оцјеном ААА може се задужити битно повољније од земље с

имају што више информација о некој земљи. Наравно, сваки од њих мора направити "домаћу задаћу" и анализирати поједину земљу, али међународно успоредив рејтинг од свјетски признате агенције сигурно убрзава процес доношења одлуке.

- Једна од главних особина савремених економских кретања је раст транспарентности. Данас све земље објављују о себи неуспоредиво више података него што је то био случај пред двадесетак година. Објавом рејтинга земља јасно каже да нема шта сакривати и да су сви подаци јавни. И кад је рејтинг неповољан, то треба јавно објавити. Такво понашање инвеститори увијек награђују. Другим ријечима, данас се више не двоји о томе зашто имати рејтинг него је проблем ако га нека земља нема, јер се тада одмах поставља питање шта се то жели сакрити од јавности.

- Сам је рејтинг додатан тест укупних економских политика неке земље. Мудар ће човјек увијек радо

цес ући што раније.

- Треба рећи да осим рејтинга земаља, у свијету је врло уобичајено да предузећа имају рејтинг. Вјероватно није далеко нити дан када ће поједина успјешна предузећа у БиХ хтјети имати кредитни рејтинг. Кредитни рејтинг сваке фирме увелико зависи и о кредитном рејтингу државе. Обично рејтинг предузећа не може бити виши од државног, но у неким је изузетним случајевима и то могуће. Треба подсјетити да ће за отприлике четири године еуропске банке моћи кредитирати само предузећа која имају рејтинг темељем скупа правила о банковној супервизији која се називају Базел II.

Напомена: у следећем издању новина ЦББиХ биће објављен наставак текста о кредитном рејтингу, односно о чему зависи рејтинг неке земље, како ће процес његовог добивања и које су главне агенције које раде кредитни рејтинг у свијету.

Прва годишњица евра

Пише: Љубиша Владушић,
вишегубернер ЦББиХ

Прва годишњица примјене новчаница и кованица евра у Европској монетарној унији, па и у БиХ, обиљежена је 1. јануара 2003. године. Евро је постојао знатно раније, а уведен је још 1. јануара 1999. године, што је имало значајно економско дејство које је одговарало економским операторима унутар ЕУ. Од увођења до пуштања у оптицај новчаница и кованица, евро је изгубио 25 посто своје вриједности у односу на долар. Овај негативни тренд је задржан и у 2002. години, све до новембра када је вриједност једног евра прешла магичну цифру од једног америчког долара. Тренутна вриједност курса EUR/USD је 1,07 и има тенденцију даљег раста. Разлог јачања евра није само у снази Европе, већ прије свега у промијењеној политици САД-а којима тренутно не треба политика јаког долара. Од 15 земаља ЕУ, 12 је испунило услове или је прихватило да уђе у Европску монетарну унију у којој би евро био заједничка валута, те на овај начин замијенио њихове националне валуте. Користи увођења евра огледају се, прије свега, у лакшем трговању у европској заједници и непостојању потребе покривања ризика који произлазе из коришћења 12 националних валута. Унутрашње тржиште, које покрива 12 земаља, искористило је у потпуности ове предности. То

је било значајно и за окружење ових земаља, укључујући ту и БиХ. Наша земља је неодвојиви дио тога, самим тим што је Закон о ЦББиХ предвидио клаузулу да се домаћа валута, конвертибилна марка, која се до тада везивала за њемачку марку, везује за евро. Закон је предвидио, а Парламентарна Скупштина БиХ верификовала да евро постаје сидро валута, те да је фиксним курсом КМ везана за евро према којем је 1 евро = 1,95583 КМ. Веза је наслиједила једну валуту другом која је требала бити јача, јер представља не само

њемачку него и привреду 12 најјачих земаља у Европи које су испуниле услове уласка у Европску монетарну унију. Стога је процјена да се КМ везала за јачу валуту, иако су грађани БиХ психолошки везани за њемачку марку која је на овим просторима била коришћена и у којој је била сва штедња. С аспекта монетарне политике Европске централне банке, главни изазов,

што је важно и за БиХ, је стабилност цијена која је присутна од увођења евра у новчане токове и која представља један од стратешких циљева у 2003. години. Кроз стабилност цијена, треба подржати економски раст који је врло важан да би у потпуности била обезбијеђена монетарна стабилност. У Европској монетарној унији инфлација је промјенљива и тренутно је нешто већа од два посто, што је загарантовани максимум. Инфлација из Европске монетарне уније ипак се није пренијела директно у истом омјеру на конвертибилну марку у БиХ, без обзира на то што је евро резервна валута. Да је то тако, показује инфлација у 2002. години која је у БиХ била нижа него у Европској монетарној унији. То показује да су додатне мјере наше монетарне политике, засноване на ситнесу board и контроли рачуна обавезних резерви комерцијалних банака код ЦББиХ, осигурале монетарну стабилност и стабилност валуте, те нижу инфлацију, што је један од најзначајнијих предуслова за стране инвестиције. Стога је званичан приступ Централне банке БиХ да би требало наставити примјењивати аранжман ситнесу board, имајући на уму чињеницу да је ово најбоље вођена монетарна политика и да је као таква дала резултате. Став ЦББиХ је да монетарну политику не треба мијењати, него је треба дограђивати, а доградњу треба посматрати с аспекта даље подршке кроз монетарну стабилност и стабилност валуте, задржавање инфлаторних кретања на дозвољеном нивоу, те обезбијеђења предуслова за економски развој.

СУСРЕТ P. NICHOLL - A. ТЕРЗИЋ

Подршка аранжману currency board

Аранжман ситнесу boardа и за наредни А период остаје као рјешење које обезбијеђује стабилност валуте и макроекономије БиХ, изјавио је новоименовани предсједavajuћи Савјета министара Аднан Терзић након првог званичног сусрета са гувернером Централне банке БиХ (ЦББиХ) Peteron Nichollom, уприличеном 27. јануара 2003. године. Према мишљењу гувернера, ситнесу board је веома успјешан принцип монетарне политике који је БиХ обезбиједио стабилан курс и ниску инфлацију, што је веома важно за економски раст и инвестирање. "Људи који инвестирају морају се суочити са инвестиционим ризиком, али када би морали још водити рачуна о курсном или ризику инфлације, онда би било скоро немогуће

или превише ризично инвестирати", рекао је гувернер. Указујући на забуну која је присутна у јавности, а подразумијева питање шта ће се десити с аранжманом ситнесу board након ове године, Nicholl је рекао да, према Закону о ЦББиХ, не постоји рок истека овог аранжмана. У Дејтонском споразуму наведено је да ће ситнесу board бити примјењиван шест година, након чега би могао бити ревидиран. Ако друга одлука не буде донесена, ситнесу board наставља дјеловати. У правном смислу, не мора бити донесена одлука да ситнесу board буде настављен, али би морала бити донесена ако се жели престати са његовом примјеном, појаснио је Nicholl. Наглашавајући подршку ситнесу boardу, Терзић је казао како је са Nichollom усагласио ставове који подразумијевају помоћ ЦББиХ владиним институцијама и погледу контроле банкарског сектора на будућем јединственом банкарском простору, те подизање вјере домаћих банака у развоју БиХ, њиховим укључивањем у подстицање развоја. И Терзић и Nicholl су одбадили тврдње према којима институцијама и држави слиједи стечај. Уз констатацију та такве најаве немају основа, Терзић је упозорио да сви они који то изјављују доводе у питање могућности зацртане реформама, те утичу на потенцијалне инвеститоре. И

гувернер је оцијенио да су овакве изјаве увеличане, али да то засигурно не значи да БиХ нема економских проблема. Савјет министара, стога, у сарадњи са ЦББиХ, жели направити амбијент у којем би елементи реформе дошли до пуног изражаја, те подстаћи домаће и иностране инвеститоре да улажу у развој БиХ. ЦББиХ, како је најавио њен гувернер, сарађиваће са Савјетом министара БиХ кад год то буде могла, под условом да је то у складу са Законом о ЦББиХ. "Ми већ за Савјетом министара вршимо низ услуга: обезбијеђујемо банкарске услуге, радимо на сервисирању вањског дуга, управо смо, у њихово име, постали фискални агент за ММФ. Тренутно, у име Савјета министара БиХ, преговарамо са једном кредитном агенцијом како би БиХ добила суверени кредитни рејтинг", казао је Nicholl. Разговарано је и о банкарској супервизији, при чему је гувернер истакао да су агенције за банкарство оба бх. ентитета обавиле добар посао, што је и разлог да је банкарски сектор у задње двије године напредовао. С обзиром на то да би БиХ ускоро требало имати јединствен банкарски сектор, логично је да и банкарска супервизија постане јединствена, речено је овом приликом.

ЦББиХ у улози фискалног агента БиХ према ММФ-у

ЦББиХ именована је фискалним агентом БиХ према Међународном монетарном фонду (ММФ) на основу Писма намјере и пратећег Меморандума о економској и финансијској политици БиХ, из тога произашлих Одлуке и Измјене одлуке Савјета министара БиХ, те Меморандума о извршењу улоге фискалног агента БиХ према ММФ-у. Примјеном ових аката, настале су измјене у рачунима ЦББиХ које су захтијевале извршење рекласификације биланса ЦББиХ од 31. децембра 2001. године. Извршено је затварање свих рачуна за ММФ, а нови рачуни отворени су 27. децембра 2002. године. Истог дана примљена је и друга транша новог Stand-by аранжмана у износу од 12 милиона специјалних права вучења (SDR). ЦББиХ обавља функцију фискалног агента БиХ за односе који проистичу из чланства БиХ у ММФ-у. ЦББиХ при томе нема никакве обавезе у погледу средстава или потраживања које се односе на ово чланство. Рачун SDR средстава и камате на SDR средства су у билансу ЦББиХ. Ова институција, у функцији депозитара, за чланство БиХ у ММФ-у, води у билансу ММФ-ове готовинске рачуне (cash accounts), Рачун 1 и Рачун 2, те пружа услугу чувања (custody) вриједносних папира, односно сопствених мјеница (promissory notes) које је Министарство за трезор институција БиХ издало за покриће чланства у ММФ-у и за реоткуп обавеза. Сви остали рачуни потребни за евидентирање чланства БиХ у ММФ-у воде се ванбилансно на тзв. trust рачунима. За све уплате у КМ по обавезама према ММФ-у и исплате повучених транши у КМ, отворен је нови депозитни рачун по ММФ-овим трансакцијама, који се води по подрачунима ентитетских министарстава финансија.

Почетак рада новог софтвера

Имплементацијом рачуноводног банкарског софтвера, који ради од 1. јануара 2003. године, остварен је један од циљева зацртаних Стратешким планом ЦББиХ. Протекла година била је година пројектовања новог информационог система, година паралелног рада за сегмент финансијског књиговодства - главне књиге и период тестирања свих апликативних рјешења која чине интегритет новог софтвера. У складу са Уговором о изградњи и имплементацији новог рачуноводног банкарског система, ЦББиХ задржава право на гарантни рок у трајању од десет мјесеци, који пружа могућност за евентуалне корекције одређених рјешења, допуне, дораде или измјене, све с циљем бољег и ефикаснијег функционисања система

у цјелини. Нови информациони систем ефикасно комбинује и интегрише пословне функције ЦББиХ, обезбјеђује квалитетнију и ефикаснију комуникацију с окружењем, брже процесирање пословних трансакција, проток информација, што је у функцији остварења пословних циљева ЦББиХ. Документ о примопредаји новог рачуноводног банкарског софтвера, представници ЦББиХ и фирме "Астер" из Љубљане потписали су крајем новембра 2002. године, када је, у име ЦББиХ, Анекс III Уговора о испоруци и имплементацији рачуноводног банкарског система потписао гувернер **Peter Nicholl**, а Записник о примопредаји вицегувернер Кемал Козарић.

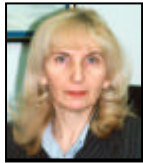
Формирано Удружење банака ФБиХ

Представници банака који дјелују на подручју Федерације БиХ формирали су 30. јануара 2003. године Удружење банака Федерације БиХ, за чијег предједника су изабрали директора ЛТК Господарске банке Сарајево Мију Мишића. За потпредједнике Удружења на Оснивачкој скупштини, одржаној у згради Централне банке БиХ, изабрани су директори УПИ банке и Turkish Ziraat банке, Мирсад Летић и **Oznur Ozenis**. Дискусију током сједнице изазвало је реагирање Bosnia Bank International на чињеницу да предједник и потпредједници Удружења требају бити бх. држављани, што је оцијенено као својеврсна дискриминација. Одлучено је да у Статут Удружења буде убачена одредба према којој страни држављанин, представник банке, може бити један од потпредједника Удружења. Оснивање овог удружења оцијенено је као корак који треба допринијети већој афирмацији банака, појединачној заштити интереса, те већој помоћи влади, привреди и становништву. Гувернер ЦББиХ **Peter Nicholl** поздравио је учеснике скупа, оцијенивши га значајним из два разлога. Прво, јер је оснивање Удружења важан корак, а друго због даље консолидације и инте-

грације банкарског сектора. Иако би му било драже да су банкарски основали јединствено удружење које би представљало све банке у БиХ, Nicholl је казао да је постојање банкарских удружења у сваком од ентитета корак у правом смјеру. Удружење ће за банке обављати неколико битних функција, прије свега, помоћи ће у заштити интереса банака чланица пред институционалним и владиним тијелима, промовираће банкарски сектор, помоћи у припреми банакарског кодекса, те радити на промовирању познавања банкарских услуга у јавности и цјелокупне финансијске писмености. Како је развој људских ресурса у банкама од суштинског значаја, једна од битних активности банкарског удружења, како је казао гувернер, требала би бити усавршавање кадрова. Гувернер је подсетио на главне измјене које су довеле до знатне консолидације у банкарском сектору, истакавши да се реформа овог сектора одвија брже него реформа било којег другог сектора. Прије шест година, када је ЦББиХ почела дјеловати, било је 76 банака, већина њих су биле мале, а ниједна није пословала на територији цијеле земље. "Искрено говорећи, то је био један чудан банкарски систем. Пред нама је још прилично дуг пут који морамо прећи како бисмо имали банкарски систем европског типа, али смо сваки даном ближе томе", казао је гувернер. На крају је саопштио да би банкарска супервизија, коју тренутно проводе ентитетске агенције за банкарство, требала бити уједињена на државном нивоу, вјероватно под "кишобраном" ЦББиХ, те предложио банкарима да успоставе јединствени регистар банкарских рачуна.

Информација о пословању банкарског сектора у БиХ за период јануар - септембар 2002.

Пише: *Љиљана Маријановић,*
координатор за банкарску супервизију

Од јануара до септембра 2002. године, банкарски сектор у БиХ карактерисали су убрзан процес приватизације банака и окрупњавање и активности на обезбјеђењу прописаног основног капитала. У току ових девет мјесеци прошле године, агенције за банкарство су одузеле осам дозвола. Три дозволе одузете су због припајања другој банци - **Депозитна банка Сарајево** припојена је **Вакуфској банци, Seh-in банка Зеница АБС банци Сарајево**, а **Мостарска господарска банка** припојена је **Господарској банци Мостар**. Три дозволе, **International Commercial Bank Сарајево, Привредној банци Градишка** и **Приједорској банци**, одузете су због увођења поступка ликвидације, а двије дозволе, **Gold банци Бања Лука** и **Екватор банци Бања Лука**, због увођења поступка стечаја. У истом периоду издата је једна нова дозвола, за рад **HVB** банке.

Привремену управу на дан 30. септембра имале су три банке - **Господарска банка д.д. Мостар, Херцеговачка банка д.д. Мостар** и **Уна банка д.д. Бихаћ**.

Закључно са 30. септембром 2002. године, у БиХ су пословале 43 банке, што је за пет мање у односу на број банака крајем 2001. године.

Укупан капитал комерцијалних банака у БиХ 30. септембра 2002. године износио 942,4 милиона КМ и већи је за 86,3 милиона КМ или десет посто у односу на стање крајем 2001. године.

Структура капитала види се у сљедећем прегледу:

у 000 КМ

	31. 12. 2001.		30. 09. 2002.	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће
УКУПНО	856.096	100 %	942.410	100 %
ОСНОВНИ КАПИТАЛ	762.486	89 %	793.263	84 %
ДОПУНСКИ КАПИТАЛ	93.610	11 %	149.147	16 %

У структури капитала уочен је тренд раста приватног капитала.

Учешће страног капитала у укупном дионичком капиталу је 63 посто а у укупном приватном капиталу страни капитал учествује са 72 посто.

Структура дионичког капитала видљива је у сљедећем прегледу:

у 000 КМ

	31. 12. 2001.		30. 09. 2002.	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће
УКУПАН КАПИТАЛ	626.979	100 %	652.628	100 %
ДРЖАВНИ КАПИТАЛ	127.549	20 %	80.986	12 %
ПРИВАТНИ КАПИТАЛ	499.430	80 %	571.642	88 %
У томе:				
- страни капитал			413.167	
- домаћи капитал			158.475	

Билансна актива 30. септембра износила је 5.301,4 милиона КМ и у односу на крај 2001. године већа је за 17 посто или 760 милиона КМ.

У структури aktive најзначајније је учешће кредита, 51 посто. Новчана средства учествују са 37 посто, фиксна актива са осам посто, остала актива три посто и вриједносни папири са два посто.

Преглед билансне структуре active:

у 000 КМ

	31. 12. 2001.		30. 09. 2002.	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће
УКУПНА АКТИВА	4,541.327	100 %	5,301.399	100 %
У томе:				
-Новчана средства	1,994.589	44 %	1,893.025	36 %
-Пласмани другим банкама	30.689	1 %	16.959	
-Кредити	1,949.799	43 %	2,731.298	51 %
-Фиксна актива и пословни простор	397.360	9 %	419.533	8 %
-Остало	117.450	2 %	147.729	3 %
-Вриједносни папири	51.440	1 %	92.855	2 %

Наставак са стране 5.

У структури новчаних средстава највеће учешће, 64 посто, имају депозити на рачунима код депозитних институција у иностранству. На рачунима у иностранству банке држе 1,2 милијарде КМ што је за 43 посто више у односу на крај 2001. године.

У укупној пасиви банака обавезе учествују са 86 посто, а капитал са 14 посто.

Укупни депозити 30. септембра 2002. године износили су 4.009 милиона КМ и већи су за 21 посто у односу на стање депозита крајем године.

Посматрајући секторску структуру депозита, најзначајније је учешће депозита грађана са 39 посто, затим приватних предузећа и друштава 19 посто, владиних институција 13 посто, јавних предузећа десет посто, банкарских институција десет посто и осталих депозита девет посто.

Ако посматрамо валутну структуру депозита, видљиво је да расте учешће депозита у КМ, али су још увијек депозити у инострану валути знатно већи и у укупним депозитима учествују са 58 посто.

Штедња становништва на дан 30. септембра износила је 1.494 милиона КМ и већа је за пет посто у односу на претходну годину. У осам банака концентрисано је 82 посто штедње.

До 30. септембра, Агенција за осигурање депозита у чланство је примила осам банака.

Банке у БиХ су оствариле нето добит у износу од 25,7 милиона КМ.

Крајем септембра, укупну активу више од 300 милиона КМ имало је свега пет банака.

Величина банака према активи :

-више од 500 милиона КМ	двије банке
-од 300 до 500 милиона КМ	три банке
-од 100 до 300 милиона КМ	осам банака
-мање од 100 милиона КМ	30 банака

САОПШТЕЊА ЗА ЈАВНОСТ

Посјета представника Одјелјења за статистику ММФ-а ЦББиХ

Adrien Bloem из Одјелјења за статистику Међународног монетарног фонда (ММФ-а) из Вашингтона боравио је данас у посјети Централној банци Босне и Херцеговине (ЦББиХ). Током своје посјете, Bloem се састао са гувернером ЦББиХ Peterom Nichollom, вицегувернером Драганом Ковачевићем и вршиоцем дужности координатора Одјела за статистику ЦББиХ Снежаном Јањић. Сврха Bloemове посјете је била процјена оствареног учинка досадашње техничке помоћи у побољшању статистике у БиХ, те дискусија о приоритетима будуће помоћи. Уз обезбјеђивање константне техничке помоћи путем резидентног саветника за статистику, ЦББиХ је замолила ММФ да пружи помоћ у обуци упосленика у Одјелу за статистику те помоћ у успостави статистике владиних финансија.

Усвојени финансијски и стратешки планови ЦББиХ за 2003. годину

На првом састанку у овој години, одржаном 28. јануара у Сарајеву, Управни одбор Централне банке БиХ (ЦББиХ) усвојио је Стратешки план и Финансијски план ЦББиХ за 2003. годину. Стратешки план поставља

кључне принципе који одређују рад ЦББиХ. Главни принцип је тај да придржавање свих законских норми одређених у Закону о ЦББиХ, а које се тичу сценарија board аранжмана, мора остати главни приоритет ЦББиХ. Управни одбор је такође добио прелиминарне финансијске резултате пословања ЦББиХ у 2002. години. Вањска ревизија финансијских рачуна ЦББиХ још није окончана, те ће коначни резултати бити објављени у марту, када ревизија буде окончана. Управни одбор је одобрио допуњене инвестиционе смјернице за управљање девизним резервама ЦББиХ. Већина прихода ЦББиХ је из камата које заради на овим девизним резервама. Ове смјернице садрже стриктне критерије за ограничавање инвестиционог ризика који ЦББиХ може преузети приликом инвестирања у страна средства. Циљ Инвестиционог комитета ЦББиХ је да оствари што веће приходе из девизних резерви. Инвестициони комитет мора увијек радити у складу са смјерницама које регулишу одређивање ризика, које је успоставио Управни одбор ЦББиХ. Управни одбор је, такође, одобрио захтијев Савјета министара БиХ да ЦББиХ имплементира и финансира одлуку Савјета министара БиХ о добијању међународног кредитног рејтинга за БиХ. Сједници Управног одбора ЦББиХ присуствовала су сва четири члана: Peter Nicholl, Манојло Ђорић, Касим Омићевић и Јуре Пеливан.

ПРОСЛАВЕ

Дан возача обиљежен и у ЦББиХ

Као што је то пракса у скоро свим предузећима, Дан возача, 15. јануар, обиљежен је и у Централној банци БиХ. Била је то једна од прилика да се возачи који раде у ЦББиХ окупе и обиљеже "свој" дан, те је стога уприличено адекватно дружење. Но, и поред тога, Дан возача је прошао радно, уз обавезе које возачи свакодневно обављају.

ГЈ САРАЈЕВО

На основу Одлуке Управног одбора ЦББиХ о куповини пословног простора за Главну јединицу Сарајево од ГП "Босна" д.д. Сарајево, закључен је Уговор с овом фирмом у којем су прецизирани сви елементи потребни за реализацију овог посла, као што су површина, цијена, начин и рокови плаћања и усељења. Купљени пословни простор налази се у улици Мехмеда Спахе број 3 у непосредној близини зграде Централног уреда ЦББиХ. Објекат посједује подрум, приземље и два спрата укупне површине 1.235,92 метара квадратних и представља компактну цјелину са могушношћу несметаног приступа возилима, изградње трезора и вршења осталих трезорских послова. Објекат ће комуникацијски бити повезан живом везом са зградом Централног уреда, тако да постоји могућност заштите и похрањивања података за рачуноводство и друге службе. Планирано је да прије усељења буду обављени реновирање објекта, поправка канцеларија, инсталација, монтирање трезора и комплетна сигурносна заштита објекта, што се очекује до краја јуна ове године. Пресељењем Главне јединице Сарајево у нове просторије биће створени услови за сигуран рад, што ће утицати на будуће извршавање послова, а истовремено ће бити ослобођен простор у Централном уреду, гдје ће се, уз бољу искориштеност простора, ефикасније пословати.

ГЈ МОСТАР

Код појединих банака са подручја које покрива Главна јединица Мостар дошло је до статусних промјена. Raiffeisen bank HPB d.d. Mostar припојена је Raiffeisen bank d.d. ВН Сарајево, а у току је припајање ЛТК банке д.д. Ливно Господарској банци д.д. Сарајево. Нови банкарско-рачуноводствени софтвер је у примјени у Служби рачуноводства и трезора, а осим почетних недостатака и уходавања, показује задовољавајуће резултате. Послови који су везани за рачуне резерви и куповину и продају КМ биће

обављани упоредо у оба софтвера до краја јануара ове године. Главна јединица Мостар у року је предала Извјештај о раду за 2002. годину Сектору за економска истраживања и статистику. У Главној јединици Мостар Комисија за попис економата, ситног инвентара и ауто-гума је 14. јануара, а Комисија за попис сталних средстава 16. јануара извршила попис у Главној јединици Мостар.

ФИЛИЈАЛА БРЧКО

У Филијали Брчко уочен је мали прилив новчаница од 50 фенинга у трезор, јер су банке у јануару положили 11.600 комада новчаница у вриједности од 5.800 КМ. Од 1. до 24. јануара у трезору су обављене 93 трансакције улаза и 24 трансакције излаза новчаница. Пренос средстава са рачуна Привредне банке АД Брчко на рачун Pavlovic International bank Бијељина обављен је 22. јануара, јер је окончана куповина Привредне банке АД Брчко. У току овог мјесеца настављени су грађевински радови на изградњи гараже за потребе Филијале. Комисија Централног уреда за попис извршила попис основних средстава и ситног инвентара. Обављени су сви статистички послови у вези са монетарном политиком, те уобичајени послови.

ГБРС БАЊА ЛУКА

У јануару израђен је Годишњи извјештај о раду за 2002. годину, те је праћено функционисање банкарско-рачуноводственог софтвера, с обзиром на чињеницу да је почела његова примјена. Припајањем Агропром банке а.д. Бања Лука Новој банци а.д. Бијељина и истовремено извршеном приватизацијом Привредне банке а.д. Брчко и њеним припајањем Pavlovic International banci a.d. Бијељина смањен је број банака у Републици Српској, гдје тренутно послује 11 банака.

ФИЛИЈАЛА ПАЛЕ

Депозити комерцијалних банака које покрива Филијала ГБРС Пале у јануару 2003. године повећани су за десет посто у односу на децембар 2002. године. Такође, готовина у трезорима комерцијалних банака повећана је за 15 посто.

Нови службеник у ЦББиХ

Према огласу од 20. септембра 2002. године, у радни однос на неодређено вријеме у ЦББиХ 6. јануара 2003. године примљена је **Сандра Хливњак** на радно мјесто економског аналитичара у Одјељењу за економска истраживања Одјела за економска истраживања и статистику Централног уреда. Желимо јој искрену добродошлицу у колектив. ЦББиХ тренутно има 251 запосленог од којих је 250 службеника у радном односу на неодређено вријеме, а један службеник у радном односу на одређено вријеме. Од укупног броја службеника на неодређено вријеме, осам их је у својству приправника.

ЕДУКАЦИЈА

Учешће на форуму у Бечу

Вицегувернер ЦББиХ **Мр Драган Ковачевић** присуствовао је осмом Годишњем форуму издавача и инвеститора Централне и Источне Европе, који је 15. и 16. јануара 2003. године одржан у Бечу, Аустрија.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Мјесечни биланс стања (привремени) од 31. децембра 2002.
Објашњења

Мјесечни биланс стања се издаје да би се обезбиједиле информације о раду Централне банке Босне и Херцеговине према правилу currency boarda и да би се понудиле посебне информације које захтијева Закон о Централној банци Босне и Херцеговине.

Неке посебне карактеристике биланса стања од 31. децембра су :

На дан 31. децембра Банка је задовољила обавезе правила currency boarda како то наводи члан 31. Закона. Стање нето стране активе превазилази њену монетарну пасиву у конвертибилним маркама (КМ), за 118.072.705 КМ. Ово је приказано у ставки нето девизна актива минус монетарна пасива.

Девизна актива је сачињена углавном од депозита које се држе код ино-банака.

Биланс стања такође приказује композицију држања валута тако што их диференцира у EUR и остале валуте.

Банчини девизни депозити доносе приход од камата за Банку.

Монетарна пасива је у највећем обиму представљала обавезу Банке за КМ новац у оптицају (1.868.650.806 КМ) и резервне депозите резидентних банака (446.880.350 КМ).

Капитал и резерве одражавају почетни капитал и резерве, дионице и акумулиране добити Банке од почетка њеног рада 11. августа 1997.

Банка такође води одређене рачуне страних валута у смислу споразума између Владе Босне и Херцеговине и страних влада и финансијских организација, као и девизне рачуне државних институција и агенција за које Банка дјелује као агент. Како ови рачуни нису нити актива нити пасива ЦББХ, они нису укључени у горе наведени биланс стања. Укупни износ средстава која се држе на овим рачунима је био 188.149.701 КМ.

Даљи упити који се тичу мјесечног биланса стања се могу упутити Одјелу за администрацију и финансије, Одјељење за рачуноводство у Сарајеву на тел. (33) 27 81 19, факс. (33) 27 82 94. Представници медија могу се обратити Служби за односе с јавношћу на тел. (33) 27 81 23, факс. (33) 27 82 96.

Централна банка Босне и Херцеговине је независна монетарна институција БиХ и нема никаквих организацијских веза са било којом пословном банком.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Мјесечни биланс стања (привремени) од 31. децембра 2002.
(износи у КМ еквивалентима)

АКТИВА		Укупан износ	EUR	Остале валуте
1	Девизна актива	2.464.401.040	2.451.569.966	6.936.809
1.1	Готовина	58.866.058	58.693.898	172.160
1.2	Краткорочни депозити	2.399.640.717	2.392.876.068	6.764.649
1.3	Остало	5.894.265	0	5.894.265
2	Остала актива	70.875.163		
УКУПНА АКТИВА (1 + 2)		2.535.276.203		

ПАСИВА		Укупан износ
3	Монетарна пасива	2.345.152.806
3.1	Валута у оптицају	1.868.650.806
3.2	Кредитни биланс резидентних банака	446.880.350
3.3	Кредитни биланс осталих резидената	29.621.650
4	Обавезе према нерезидентима	1.175.529
5	Остала пасива	11.415.445
6	Капитал и резерве	177.532.423
УКУПНА ПАСИВА (4+5+6+7+8)		2.535.276.203

Нето девизна актива минус монетарна пасива (1 - 3 - 4)	118.072.705
--	-------------

P. W. Nicholl
Гувернер

Јасмина Хаџилбеговић
Главни контролор

Сарајево (датум) 28. 01. 2003.